

Проф., г-р ик.н. Гарабег МИНАСЯН, макроикономист: **МВФ ПРЕДОСТАВЯ ПАРИ ПРИ СРИВ, А НЕ ЗА КРИВОРАЗБРАНИ СОЦИАЛНИ ЦЕЛИ**

изтеглят милиарди заеми. Откъде ще дойдат тези пари? От МВФ и Световната банка (СБ)?! А те откъде ще ги вземат? Федералният резерв вече печата пари....

- МВФ и СБ не предоставят пари

за текущо потребление. Парите на МВФ и СБ са целеви, предназначени за преодоляване на икономически затруднения и сринове, а не за постигане на криворазбирани социални цели. Разполагаемите финансови фондове на двете организации са пари на техните акционери (богатите държави). Служителите на МВФ и СБ следят отпуснатите заеми да се използват по предназначение, а не по целесъобразност. Удачното използване на разполагаемите от тях фондове е задължение и грижа на служителите им.

- Как тегленето на толкова дългове ще се отрази на Евроразоната?

- Въпросът ви е свързан с много комплициран и тънък макроикономически (монетарен) управленски проблем. Всичко опира до политиката на Европейската централна банка (ЕЦБ). Тя е институцията (като всяка Централна банка), която трябва да реши различни конфронтации се задачи с пряко въздействие върху националния просперитет. От една страна, е необходимо финансово подпомагане на закъсващи икономически сектори поради неикономически причини. Това означава нарастване на паричното обращение при откъсване от базата - производителността на труда. От друга страна, подобен тип разноробой е в основата на инфлационните процеси. Високата инфлация (над 4-5% годишно) е категорично нежелана - тя води до обезценка на натрупани стойности, както и е предпоставка за финансово-икономически сътресения. ЕЦБ трябва внимателно да следи и да оценява противещите финансово-икономически процеси и своевременно да реагира - както с подпомагане на закъсващи икономически отрасли в страните от Евроразоната, така и с действен контрол върху инфлационните процеси.

Ема ИВАНОВА

- Само за десетина дни правителството три пъти смени решението си да не тегли, да тегли и отново да не тегли дълг до 10 млрд. лв. от Международния валутен фонд (МВФ). Нека уточним какъв е резервът в държавата - официално 4.5 млрд. лв. от този резерв ще са за преодоляване на трудностите, свързани с кризата с коронавируса?

- Правителството има заделени средства във вид на фискален резерв. Той беше предвиден при формирането на паричния съвет през лятото на 1997 г. като гаранция за регулярни плащания по външния държавен дълг. С годините неговото предназначение се промени - правителствата го използват като подръчен паричен фонд. Като сума през последните 4-5 години той се колебае около 10 млрд. лв. (10 636 млн. лв. към края на февруари 2020 г.).

- Трябва ли да се поема нов дълг, когато имаме резерв?

- Новите емисии на държавен дълг се предлагат паралелно с предложения от правителството вариант на държавен бюджет и се гласуват от Народното събрание. Те са целеви (т. е. указва се точно за какво се предвижда да бъде използвана съответната дългова емисия). Правителството няма нужда от т.нар. бели пари за черни дни, т.е. няма нужда от поддържането на финансов резерв във вид на банков депозит. Правителството емитира нови задължения, когато прецени (и Народното събрание го подкрепи), че има нужда от финансови ресурси за конкретни цели. Управлението на държавния дълг е изцяло от компетенцията на правителството.

- Може ли да уточните какво е положението с дълговете на България в момента?

- Основен измерител на относителната величина на държавния дълг (външен и вътрешен) е съотношението между дълг и Брутен вътрешен продукт (БВП). Едно от изискванията на т.нар. Маас-

трихтски критерии на ЕС е държавният дълг на страна-членка на Евроразоната да не превишава 60% от БВП. Към края на 2019 г. държавният дълг на България се оценява на 23.6 млрд. лв. - близо една пета от БВП. По данни на Евростат към края на 2018 г. държавният дълг на България е 22.3% от БВП, като страната ни е на трета позиция в ЕС - след Естония (8.4%) и Люксембург (21%). Държавният дълг на страните от ЕС за същата година е около 80% от БВП на ЕС.

- Според вас не е тревожно, ако се стигне до нов дълг, важно е как се използват тези пари. Спокоен ли се в това отношение от досегашната практика?

- Прекрасен въпрос! Той има две части: първо, за какво е редно да се емитират и да се използват нови държавни задължения, и второ, дали ще съм спокоен при нови дългови емисии предвид досегашната ни практика.

На първата част от въпроса ми е много по-лесно да отговоря и да се ангажирам. В специализираната финансово-икономическа литература се отхвърля категорично емитирането на държавен дълг за посрещане на текущи бюджетни разходи. Препоръката е твърдо придържане към система, наречена *pay-as-you-go*, т. е. плащаш от бюджета за текущи разходи само това, което си съумял да събереш. Не така стои въпросът с дългосрочните публични инвестиции. За тях се препоръчва използването на дългови емисии, тъй като иначе с налични финансови средства строежът на скъпи дългосрочни публични съоръжения не е възможен. Например първата българска железница Русе-Варна не би могла да бъде национална собственост, ако парите за нея не бяха от емитиран държавен дълг. Народният театър в София не би могъл да се построи без емисия на целеви дълг. Вярно е, че емитираният дългосрочен дълг ще трябва да се

обслужва и от бъдещите поколения, но бъдещите поколения ще ползват наготово съответните публични съоръжения и е редно те също да поемат своята част от направените разходи. Съответните публични съоръжения стимулират пряко и косвено социално-икономическата активност и допринасят за повишаване на БВП, т.е. за по-леко понасяне на бъдещите плащания по дълга. Те имат своята уникална социално-икономическа възвръщаемост. Например доброто качество на физическата инфраструктура стимулира разрастването на производството.

Що се касае до втората част на вашия въпрос, ще трябва да бъда много внимателен. Практиката и дълговите ни традиции до средата на 90-те години на миналия век са безобразни. Вечно ли така ще продължава? Постоянно се бием в гърдите, че сме кореняци-европейци, но практиката ни е повече африканска. При това сега си имаме надзорник - ЕС. Не искам да живея в географски разположена европейска страна, в която доминират неевропейски нрави. Това е проблем на целия ни народ и всички ние сме длъжни да го решим позитивно! Конкретно в случая нещата стоят по-различно, защото става въпрос за решаване на проблем, който е възникнал по непредвидима причина от неикономически характер със силно негативно икономическо въздействие. Новите задължения не трябва да бъдат насочени към цялостна компенсация на понасяните икономически лишения (такава задача е непосилна), а към облекчаване на негативните икономически последици.

- Преди дни Кристилина Георгиева заяви, че 81 държави са заявили вече желание за парична помощ от МВФ, което е безпрецедентно - най-много досега са били по 3-4 държави наведнъж. До няколко месеца всички държави ще бъдат принудени от обстоятелствата да